Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
esitatud 18. septembril 2019[1]

Kohtuasi C-176/18

Club de Variedades Vegetales Protegidas
versus
Adolfo Juan Martínez Sanchís

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus))

Eelotsusetaotlus – Ühenduse sordikaitse – Määrus (EÜ) nr 2100/94 – Artikli 13 lõiked 2 ja 3 – Kaitse mõju – Astmelise kaitse süsteem – Sordi koostisosade kasvama panemine ja nende viljade koristamine – Sordi koostisosade ja koristatud materjali suhtes tehtud toimingute eristamine – Mõiste „sordi koostisosade ilma loata kasutamine“ – Artikkel 95 – Ajutine kaitse

I. Sissejuhatus

1. Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) esitab oma eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtule küsimuse, mis käsitleb määruse (EÜ) nr 2100/94 ühenduse sordikaitse kohta[2] artikli 13 lõigete 2 ja 3 tõlgendamist.

2. Eelotsusetaotlus on esitatud kohtuvaidluses Club de Variedades Vegetales Protegidase (edaspidi „CVVP“), kellele on antud volitus panna maksma ühenduse kaitse aluse mandariinipuusordi omaniku õigused, ja põllumajandusettevõtte omaniku vahel. CVVP heidab sellele põllumajandusettevõttele ette, et see pani kasvama nimetatud kaitstud sorti puid ning koristas ja turustas nende vilju, ilma et ta oleks saanud omaniku luba ega maksnud talle õiglast tasu.

3. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib peamiselt teada, kas juhul, kui põllumajandusettevõtja omandas kaitstud sordi istikud puukoolist kaitse taotluse avaldamise ja kaitse alla võtmise vahelisel perioodil, on nende istikute kasvama panemiseks ning sellele järgnevaks viljade koristamiseks ja müügiks nõutav esiteks aretajale õiglase tasu maksmine, kuivõrd need toimingud toimuvad sellel ajavahemikul, ning teiseks selle kaitse saaja luba, kuivõrd need jätkuvad pärast kaitse alla võtmist.

1 Algkeel: prantsuse.

2 Nõukogu 27. juuli 1994. aasta määrus (EÜT 1994, L 227, lk 1; ELT eriväljaanne 03/16, lk 390).

II. Õiguslik raamistik

A. Määrus nr 2100/94

4. Määruse nr 2100/94 artikli 5 lõiked 2 ja 3 sätestavad:

„2. Käesoleva määruse kohaldamisel tähendab sort ühte madalaimasse tuntud botaanilisse taksonisse kuuluvat taimerühma, mida olenemata sellest, kas tingimused taimerühma kaitse alla võtmiseks on täielikult täidetud, võib:

– määratleda teatavast genotüübist või genotüüpide kombinatsioonist tulenevate tunnuste põhjal,

– eristada mis tahes muust taimerühmast vähemalt ühe nimetatud tunnuse põhjal

ja

– käsitada tervikuna selle põhjal, et seda võib paljundada, ilma et taimerühm muutuks.

3. Taimerühm koosneb tervetest taimedest või taimeosadest (mõlemad edaspidi „sordi koostisosad“), kui sellistest osadest on võimalik toota terveid taimi.“

5. Selle määruse artikli 13 lõigetes 1–3 on sätestatud:

„1. Ühenduse sordikaitse annab ühenduse kaitse alla võetud sordi omanikule või omanikele (edaspidi „omanik“) õiguse sooritada lõikes 2 sätestatud toiminguid.

2. Ilma et see piiraks artiklite 15 ja 16 sätete kohaldamist, eeldavad järgmised toimingud kaitstud sordi koostisosade või koristatud materjali (edaspidi „materjal“) puhul omaniku luba:

a) tootmine või paljundamine;

b) paljundamiseks ettevalmistamine;

c) müügiks pakkumine;

d) müümine või muu turustamine;

e) eksport ühendusest;

f) import ühendusse;

g) valduses hoidmine mõnel punktides a–f nimetatud eesmärgil.

Omanik võib seada loale tingimusi ja piiranguid.

3. Lõike 2 sätteid kohaldatakse koristatud materjali suhtes üksnes juhul, kui selle saamiseks on kaitstud sordi koostisosi kasutatud ilma loata ning kui omanikul ei ole olnud piisavat võimalust kasutada nimetatud sordi koostisosadega seotud õigust.“

6. Selle määruse artikkel 94 „Õigusrikkumine“ lõikes 1 on sätestatud:

„Omanik võib esitada nõude õigusrikkumise lõpetamise või mõistliku hüvituse maksmise või mõlema kohta igaühe suhtes, kes:

a) sooritab ühenduse kaitse alla võetud sordi puhul ühe artikli 13 lõikes 2 sätestatud toimingu, omamata selleks õigust, […].“

7. Sama määruse artikkel 95 „Sordi ühenduse kaitse alla võtmisele eelnevad toimingud“ näeb ette, et „[o]manik võib nõuda mõistlikku hüvitust igalt isikult, kes ühenduse sordikaitse taotluse avaldamise ja sordikaitse alla võtmise vahelisel ajal sooritas toimingu, mis nimetatud ajavahemiku järel oleks keelatud“.

B. UPOV konventsioon

8. Euroopa Liit on rahvusvahelise uute taimesortide kaitse konventsiooni [3] osaline ning selle konventsiooni artikkel 13 „Ajutine kaitse“ on sõnastatud järgmiselt:

„Kõik konventsiooniosalised peavad võtma meetmed aretaja huvide kaitseks aretajaõiguste saamise taotluse esitamise või avaldamise ja nende õiguste andmise vahelisel ajal. Sellised meetmed peavad tagama, et aretajaõiguste omanikul on õigus saada vähemalt õiglast tasu isikult, kes nimetatud ajavahemiku jooksul on teinud toiminguid, milleks ametiasutuse poolt aretajale õiguste andmise korral on isikul vastavalt artiklile 14 vaja aretaja luba. Konventsiooniosaline võib ette näha, et nimetatud meetmed võetakse ainult nende isikute suhtes, keda aretaja on taotluse esitamisest teavitanud.“

9. UPOV konventsiooni artikkel 14 sätestab:

„1) [*Paljundusmaterjaliga seotud toimingud*] *a)* Vastavalt artiklitele 15 ja 16 on aretaja luba vaja järgmisteks kaitsealuse sordi paljundusmaterjaliga tehtavateks toiminguteks:

i) tootmine või paljundamine;

ii) [paljundamiseks] ettevalmistamine; [täpsustatud tõlge]

iii) müügiks pakkumine;

iv) müük või muu turustamine;

v) eksportimine;

vi) importimine;

vii) ladustamine punktides i kuni vi nimetatud eesmärkidel.

b) Aretaja võib loa andmisel seada tingimusi ja piiranguid.

3 Allkirjastatud 2. detsembril 1961 Rahvusvahelise Uute Taimesortide Kaitse Liidu (UPOV) egiidi all ning muudetud Genfis 10. novembril 1972, 23. oktoobril 1978 ja 19. märtsil 1991 (edaspidi „UPOV konventsioon“). Euroopa Liit ühines selle konventsiooniga nõukogu 30. mai 2005. aasta otsusega 2005/523/EÜ, millega kiidetakse heaks Euroopa Ühenduse ühinemine [UPOV] konventsiooniga (ELT 2005, L 192, lk 63).

2) [*Saagiga tehtavad toimingud*] Vastavalt artiklitele 15 ja 16 on aretaja luba vaja lõike 1 lõigu a punktides i–vii nimetatud toiminguteks, mida tehakse saagiga. Saagina käsitatakse ka taimi ja taimeosi, mis on omandatud kaitsealuse sordi seemet või muud selle sordi paljundusmaterjali loata kasutades. Luba pole vaja juhul, kui aretajal on olnud võimalus sellise saagi suhtes oma õigusi kasutada."

III. Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

10. Nadorcott Protection SARL taotles 22. augustil 1995 Ühenduse Sordiametilt (edaspidi „sordiamet") mandariinipuusordile „Nadorcott" kaitset. Taotlus avaldati Ühenduse Sordiameti ametlikus väljaandes (*Bulletin officiel de l'Office communautaire des variétés végétales*) 22. veebruaril 1996.

11. Sordiamet määras taotletud kaitse 4. oktoobri 2004. aasta otsusega, mis avaldati 15. detsembri 2004. aasta väljaandes *Bulletin officiel de l'Office communautaire des variétés végétales*.

12. Federación de Cooperativas Agrícolas Valencianas (Valencia põllumajandusühistute liit, Hispaania) esitas selle otsuse peale kaebuse sordiameti apellatsiooninõukogule. Sellel kaebusel oli peatav mõju sordi kaitse alla võtmisele seniks, kuni see kaebus jäeti rahuldamata 8. novembri 2005. aasta otsusega, mis avaldati 15. veebruari 2006. aasta väljaandes *Bulletin officiel de l'Office communautaire des variétés végétales*.

13. Sordiameti apellatsiooninõukogu otsuse peale esitati hagi Euroopa Liidu Üldkohtule. Sellel hagil ei olnud peatavat mõju sordikaitse alla võtmisele ning see jäeti rahuldamata.[4]

14. Nadorcott Protection andis Carpa Dorada SA-le sordi „Nadorcott" õiguste ainuõigusliku litsentsi. Viimane volitas põhikohtuasja hagejat CVVPd esitama õiguste rikkumise hagid põhikohtuasja kostja Adolfo Juan Martínez Sanchísi vastu.

15. A. J. Martínez Sanchís on kahe maatüki omanik, millest ühele istutati 2005. aasta kevadel 506 sordi „Nadorcott" puud ning teisele istutati 2006. aasta kevadel 998 selle sordi puud. Need istikud olid ostetud ühest puukoolist, üldsusele avatud ettevõttest, selle sordi kaitse alla võtmise taotluse avaldamise ja selle 15. veebruaril 2006 sordikaitse alla võtmise vahelisel ajal. Sellest ajast on nendel maatükkidel asendatud kokku 100 puud.

16. CVVP esitas A. J. Martínez Sanchísi vastu hagi, sest viimane oli rikkunud õigusi, mis on sordile „Nadorcott" ühenduse sordikaitse omanikul ja litsentsisaajal, kuna ta oli selle sordi puid istutanud, pookinud ja kaubanduslikult kasutanud. Täpsemalt esitas CVVP esiteks hagi ajutise kaitse saamiseks seoses väidetava õiguste rikkumisega, mis pandi toime enne sordi kaitse alla võtmise kuupäeva, ja teiseks õiguste rikkumise hagi seoses sellest kuupäevast hilisemate tegudega. CVVP nõudis lisaks rikkumise tuvastamisele kõigi eespool nimetatud nende tegude lõpetamist, sealhulgas kaitsealuse sordi puudest saadud viljade turustamise lõpetamist. Peale selle nõudis ta selle kahju hüvitamist, mis oli tema väitel tekkinud nii 15. veebruarile 2006 eelnenud kui ka järgnenud toimingute tõttu, ning tehtava kohtuotsuse avaldamist.

4 31. jaanuari 2008. aasta kohtuotsus Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana *vs.* sordiamet – Nador Cott Protection (Nadorcott) (T-95/06, EU:T:2008:25).

17. Esimese astme kohus jättis hagi rahuldamata põhjendusel, et nõuded olid aegunud, arvestades määruse nr 2100/94 artiklit 96[5]. Peale selle leidis see kohus sisuliselt, et määruse artikli 13 lõikes 3 ette nähtud tingimused ei olnud täidetud, mistõttu ei olnud kaitsealuse sordi omanikul õigust olla vastu kaitsealusest sordist saadud koristatud materjali puudutavate toimingute tegemisele. Niisiis leiab see kohus, et omanik ei olnud tõendanud seda, et mandariinipuude paljundamine puukoolis oli toimunud ilma tema loata, ega seda, et ta ei olnud mõistlikult saanud kasutada oma õigusi nende sordi koostisosade paljundamise etapis.

18. Audiencia (provintsikohus, Hispaania), kellele esitati selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebus, tuvastas kõigepealt, et nõue ei olnud aegunud, ning jättis seejärel apellatsioonkaebuse sisulises osas rahuldamata, põhjendusel, et A. J. Martínez Sanchís oli ostnud asjaomased istikud üldsusele avatud ettevõttest enne sordi kaitse alla võtmist ja omandanud need juriidiliselt näiliselt õiguspäraselt. Neil asjaoludel leidis see kohus, et A. J. Martínez Sanchís oli kaitstud Hispaania äriseadustiku artikli 85 alusel.

19. CVVP esitas apellatsioonikohtu otsuse peale Tribunal Supremole (Hispaania kõrgeim kohus) kassatsioonkaebuse. See kohus otsustas 6. märtsi 2018. aasta kohtumäärusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. märtsil 2018, menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas juhul, kui põllumajandusettevõtja on sordi istikud ostnud puukoolist (kolmandale isikule kuuluv ettevõte) ja need istutanud enne seda, kui selle sordi kaitse jõustus, on selleks, et selle põllumajandusettevõtja hilisemale tegevusele, mis seisneb puudelt hiljem saagi koristamises, kehtiks määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 sätestatud *ius prohibendi*, vaja, et oleksid täidetud selle artikli lõikes 3 ette nähtud nõuded, kuna tegemist on „koristatud materjaliga“? Või kas tuleb asuda seisukohale, et see saagi koristamine kujutab endast sordi tootmist või paljundamist, mille tulemusel saadakse „koristatud materjal“ ja mille keelamiseks sordi omaniku poolt ei ole nõutav, et [nimetatud artikli] lõikes 3 sätestatud nõuded oleksid täidetud?

2. Kas määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikega 3 on kooskõlas tõlgendus, mille kohaselt astmelise kaitse süsteem puudutab igasugust [määruse nr 2100/94 artikli 13] lõikes 2 osutatud tegevust seoses „koristatud materjaliga“, ka saagi koristamist ennast, või ainult selle koristatud materjali tootmisest hilisemat tegevust, nagu võiks olla selle materjali valduses hoidmine ja turustamine?

3. Kas määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 3 ette nähtud astmelise kaitse süsteemi laiendamisel „koristatud materjalile“ on selleks, et esimene nõue oleks täidetud, vaja, et istikud on ostetud pärast seda, kui omanik on saanud ühenduse sordikaitse, või oleks piisav, kui tal oli sel ajal olemas ajutine kaitse, kuna need osteti taotluse avaldamise ja sordikaitse jõustumise vahelisel ajal?“

20. CVVP, A. J. Martínez Sanchís, Kreeka valitsus ja Euroopa Komisjon esitasid Euroopa Kohtule kirjalikud seisukohad. CVVP, Kreeka valitsus ja komisjon olid esindatud 16. mai 2019. aasta kohtuistungil. A. J. Martínez Sanchís vastas 15. mail 2019 kirjalikult küsimustele, mis Euroopa Kohus oli talle kohtuistungi jaoks esitanud.

5 Selles sättes on ette nähtud, et „[a]rtiklite 94 ja 95 kohaste nõuete aegumistähtaeg on kolm aastat alates päevast, mil sort on võetud lõplikult ühenduse kaitse alla ning mil omanik on saanud teada õigusrikkumise toimingust ja selle sooritaja isikust, või sellise teabe puudumisel kolmkümmend aastat pärast kõnealuse õigusrikkumise lõppemist.“

IV. Analüüs

A. Esimene ja teine küsimus

21. Esimesest kahest eelotsuse küsimusest, mida ma analüüsin koos, puudutab üks määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 2 kohaldamisala ja teine selle artikli lõike 3 kohaldamisala piiritlemist.

22. Nendes sätetes on määratletud taimesordi kaitse mõju ning kehtestatud „astmelise kaitse“ süsteem, mis koosneb „esmase kaitse“ korrast, mis hõlmab sordi koostisosi, ja „teisese kaitse“ korrast, mis hõlmab saagist saadud toodet.[6]

23. Selle süsteemi kohaselt nõuavad kõik määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 nimetatud toimingud esiteks kaitstud sordi omaniku luba, kui neid sooritatakse *sordi koostisosade* endiga.[7] Mõiste „sordi koostisosa“ tähistab selle määruse artikli 5 lõike 3 kohaselt „terveid taimi“ ja „taime[osi], […] kui sellistest osadest on võimalik toota terveid taimi“.

24. Teiseks sätestab määruse nr 2100/94 artikli 13 lõige 3, et kui selle artikli lõikes 2 loetletud toimingud puudutavad *koristatud materjali*, on omaniku luba nõutav üksnes juhul, kui on täidetud kaks tingimust. Esiteks peab saagist saadud toote saamiseks olema sordi koostisosi kasutatud ilma loata.[8] Teiseks peab aretajalt olema võetud piisav võimalus kasutada nimetatud sordi koostisosadega seotud õigust.

25. Nõnda kirjeldatud esmase ja teisese kaitse korrad vastavad „paljundusmaterjali“ ja „saagi“ kaitsesüsteemidele, mis on kehtestatud UPOV konventsiooni artikli 14 lõigetega 1 ja 2, mille sõnastust on määruses nr 2100/94 suures osas korratud. Nagu nähtub selle määruse ettevalmistavatest materjalidest ja määruse tekstist, rajaneb sellega kehtestatud kord UPOV konventsiooniga ette nähtud korral.[9] Selle konventsiooni tõlgendamisega seotud teave on seega asjakohane ka kõnealuse määruse tõlgendamisel.

26. Pärast eeltoodu meenutamist tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma esimese ja teise küsimusega teada, kas kaitstud sordi puuistikute *kasvama panemise* ja nende *viljade koristamise* toimingud kuuluvad määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 ette nähtud esmase kaitse korra kohaldamisalasse,[10] millest tulenevalt need nõuavad kaitsealuse sordi omaniku luba, sõltumata selle artikli lõikes 3 sätestatud tingimuste täitmisest[11].

6 Vt 20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, punkt 26). Lisaks kehtestab määruse nr 2100/94 artikli 13 lõige 4 korra, mida võib nimetada „kolmandaseks kaitseks“, mis hõlmab kaitstud sordi paljundusmaterjalist või koristatud materjalist otse saadud tooteid. See kord käesolevat kohtuasja ei puuduta.

7 Määruse nr 2100/94 artikli 13 lõigetes 1–4 kasutatud mõiste „ühenduse kaitse alla võetud sordi omanik“ on erinev „aretaja“ mõistest, mis on määratletud selle määruse artiklis 11 kui „isik, kes sordi aretas või avastas ja arendas, või tema õigusjärglane“. Isik, kes sordi avastas ja arendas, vastab enne kaitse alla võtmist ainuüksi „aretaja“ mõistele ning pärast kaitse alla võtmist saab temast ka kaitse alla võetud sordi „omanik“.

8 Nagu väitsid CVVP ja komisjon, võib määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 3 ette nähtud esimest tingimust käsitada kui selle määruse artiklis 16 sätestatud sordikaitse lõppemise üldreegli erilist väljendust. See säte näeb ette: „Ühenduse sordikaitse ei laiene toimingutele, mis on seotud kaitstud sordi[ga] […], mis on loovutatud omaniku poolt või tema nõusolekul teistele mis tahes ühenduse osas, või nimetatud materjalist tuletatud mis tahes materjaliga,“ välja arvatud juhul, kui sellised toimingud hõlmavad kas kõnealuste sordi koostisosade hilisemat paljundamist (mida ei ole kavatsetud loovutamise ajal) või nende sordi koostisosade eksporti muudel eesmärkidel kui tarbimiseks kolmandasse riiki, kus neid ei kaitsta.

9 Vt 30. augusti 1990. aasta ettepanek võtta vastu nõukogu määrus (EMÜ) ühenduse sordikaitse kohta (KOM(90) 347 (lõplik), lk 2). Vt ka määruse nr 2100/94 põhjendus 29.

10 Mõistet „kasvama panemine“ on selles kontekstis kasutatud selleks, et tähistada sordi koostisosa istutamist ja kõiki selle koostisosa hooldamise toiminguid, mille eesmärk on, et see toodaks maksimaalselt õisi või vilju.

11 Loomulikult juhul, kui see õigus ei ole määruse nr 2100/94 artikli 16 alusel lõppenud. Käesoleval juhul väidab CVVP, ilma et teised huvitatud isikud sellele vastu vaidleksid, et omaniku õigus ei ole lõppenud, kuna ta ei ole nõustunud, et puukool paljundab sordi „Nadorcott“ mandariinipuid.

27. Nende küsimuste raames on põhikohtuasja lahendamiseks lisaks oluline kindaks teha, kas nõnda koristatud *viljade turustamise* toimingud kuuluvad määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 3 kehtestatud teisese kaitse korra alla, ehkki istikute müük A. J. Martínez Sanchísile toimus enne sordi kaitse alla võtmist. Viimati nimetatud küsimus on seotud kolmanda eelotsuse küsimusega, mistõttu käsitlen seda oma analüüsi teises osas. [12]

28. CVVP leiab, et kaitstud sordi koostisosade kasvama panemine ja nende viljade koristamine kujutavad endast nende koostisosade „tootmise“ tegevust, mis kuulub määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 2 punktis a ette nähtud esmase kaitse alla. Seevastu A. J. Martínez Sanchís, Kreeka valitsus ja komisjon leiavad, et ei kaitstud sordi koostisosade kasvama panemist ega viljade koristamist ei saa samastada nende koostisosade suhtes tehtavate toimingutega, mis kuuluvad kõnealuse määruse artikli 13 lõikes 2 kehtestatud esmase kaitse korra kohaldamisalasse.

29. Ma jagan viimast seisukohta.

30. Olgu selle kohta märgitud, et määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 2 punkti a *sõnastus*, mis käsitleb sordi koostisosade tootmist või paljundamist – erinevalt selle artikli lõikes 3 käsitletud koristatud materjalist –, tähistab vastavalt nende sõnade tavapärasele kasutusele toiminguid, mille teel kasvatatakse mitte vilju, vaid just uusi sordi koostisosi.

31. Seda silmas pidades ei saa nõustuda CVVP esitatud argumentidega, et „tootmise“ mõiste hõlmab tingimata viljade kasvama panemist ja koristamist, sest muidu kaotaks see mõiste oma sisu, mis on erinev samas sättes kasutatud mõiste „paljundamine“ sisust. Minu arvates on nende kahe mõiste koos kasutamise eesmärk lihtsalt tuua välja, et määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 2 punktis a nimetatud toimingud hõlmavad nii sordi koostisosade levitamist vegetatiivsel teel (sh pookimise teel [13]) kui ka nende paljundamist uue geneetilise materjali loomise teel [14].

32. Lisaks ilmneb UPOV konventsiooni 1991. aastal muudetud redaktsiooni *tekkeloost* selle koostajate soov mitte lisada paljundusmaterjali kasutamist saagi tootmiseks nende toimingute hulka, mille tegemiseks on vaja aretaja luba. Selle lisamise kohta tehti siiski eraldi märge nimetatud konventsiooni artikli 14 lõike 1 punkti a redaktsioonis, mida algselt pakkus UPOV [15] – märge, mis oleks pealegi olnud kasutu, kui seal samuti sisalduv „tootmise“ mõiste oleks sellist kasutust juba hõlmanud [16].

33. Mitme muudatusettepaneku tõttu, mille eesmärk oli toetada seda, et paljundusmaterjali kasutamine lõikelillede või viljade tootmiseks lisataks UPOV konventsiooni artikli 14 lõike 1 punktis a nimetatud toimingute hulka, loodi sellega seoses selle konventsiooni vastuvõtmist juhtinud diplomaatilise konverentsi käigus töörühm, millele anti volitus neid küsimusi uurida. [17] Nagu komisjon kohtuistungil rõhutas, lükkasid see töörühm ning seejärel UPOV konventsiooni koostajad need ettepanekud tagasi.

12 Vt käesoleva ettepaneku punktid 42 ja 43.

13 Näiteks juhul, kui A. J. Martínez Sanchís oleks paljundanud sordi „Nadorcott“ puid pookimise teel – nagu eelotsusetaotluse kohaselt väitis CVVP oma kaebuses ning eeldusel, et eelotsusetaotluse esitanud kohus seda asjaolu kontrollib –, võiks CVVP tugineda tema suhtes määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 2 punktis a ette nähtud esmasele kaitsele. Märgin selle kohta, et CVVP ei esitanud seda väidet Euroopa Kohtu menetluses ning A. J. Martínez Sanchís eitab, et ta on neid sordi koostisosi mis tahes viisil paljundanud.

14 Vt selle kohta Würtenberger, G., van der Kooij, P., Kiewiet, B., ja Ekvad, M., *European Union Plant Variety Protection*, 2. trükk, Oxford University Press, Oxford, 2015, lk 128.

15 Vt UPOV ette valmistatud esialgse ettepaneku artikli 14 lõike 1 punkti a alapunkt viii (rahvusvahelise uute taimesortide kaitse konventsiooni muutmise diplomaatilise konverentsi aktid, Genf, 1991 (edaspidi „1991. aasta diplomaatilise konverentsi aktid“), alusdokumendid, lk 28, ning analüütilised aruanded, punktid 859–876).

16 Vt selle kohta eriti 1991. aasta diplomaatilise konverentsi aktid, analüütilised aruanded, punktid 1024 ja 1534.2.

17 1991. aasta diplomaatilise konverentsi aktid, analüütilised aruanded, punktid 1005–1030.

34. Vastukaaluks otsustati UPOV konventsiooni artikli 14 lõike 1 punktis b (mille sisu on üle võetud määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 2 viimases lauses) lubada, et aretaja võib seada teatud lepingulisi tingimusi ja piiranguid loale, mille ta annab toiminguteks, mille jaoks on nõutav tema nõusolek.[18] Need tingimused ja piirangud võivad puudutada eelkõige nende sordi koostisosade kasvama panekut ja viljade koristamist, mille paljundamiseks on nõutav aretaja luba.[19]

35. Sellest tulenevalt ei anna UPOV konventsiooni artikli 14 lõike 1 punkt a ja määruse nr 2100/94 artikli 13 lõige 2 kaitstud sordi omanikule mingit õigust keelata sordi koostisosade kasutamist kui sellist, mille eesmärgiks on saagi tootmine. Sugutu paljundamisega saadud dekoratiivtaimede ning puuvilja- ja marjakultuuride aretajate rahvusvaheline ühendus (CIOPORA) nentis „kahetsuse ja pettumusega“ diplomaatilise konverentsi käigus vastu võetud otsusele reageerides, et UPOV konventsiooni artikli 14 lõige 2 (millele vastab mäletatavasti määruse nr 2100/94 artikli 13 lõige 3) „ei tee muud, kui annab aretajale kaudse vahendi – lõigatud õie või vilja kaudu – kontrollida tagantjärele paljundusmaterjali, mis oleks jäänud tema kontrolli alt välja [selle konventsiooni artikli 14 lõike 1 punkti a] alusel“.[20]

36. Eeltoodut arvesse võttes leian, et kaitsealuste sordi koostisosade kasvama panemine ja nende viljade koristamine ei kuulu sordi koostisosi puudutavate toimingute kategooriatesse, mida on nimetatud määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2. Sellest tulenevalt ei ole sordi omanikul õigust tugineda niisuguseid toiminguid teinud põllumajandustootja vastu selle sättega kehtestatud esmasele kaitsele. Omanik võib siiski tugineda selle määruse artikli 13 lõikes 3 ette nähtud teisesele kaitsele, et esitada vastuväiteid saagist saadud toote suhtes selle artikli lõikes 2 loetletud toimingute (nagu viljade turustamine) tegemisele, juhul kui on täidetud selle artikli lõikes 3 sätestatud kaks tingimust.[21]

B. Kolmas küsimus

37. Kolmas eelotsuse küsimus puudutab suhet määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 3 ette nähtud teisese kaitse korra ja selle määruse artikliga 95 kehtestatud ajutise kaitse süsteemi vahel. Selle küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas selleks, et oleks täidetud selle määruse artikli 13 lõikes 3 sätestatud esimene tingimus – mille kohaselt saagist saadud toote saamiseks peab olema kaitstud sordi koostisosi „kasutatud ilma loata“ –, peab istikute ostmine olema toimunud pärast kaitse alla võtmist.

38. Kõigepealt pean vajalikuks rõhutada määrusega nr 2100/94 kehtestatud vahetegemist „ajutise sordikaitse“ korra ja „lõpliku sordikaitse“ korra vahel.

18 1991. aasta diplomaatilise konverentsi aktid, analüütilised aruanded, punktid 1529.2, 1529.3 ja 1543. Vt ka töögrupi aruanne, mis on esitatud konverentsi dokumentide hulgas (1991. aasta diplomaatilise konverentsi aktid, lk 145–148).

19 Näiteks kohtuasjas, milles tehti 20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, punkt 10), sisaldasid kaitstud õunapuusordi aretaja ja selle sordi viljade turustusvõrgu liikmete vahelised kokkulepped „spetsifikatsiooni“, mis nägi ette piirangud muu hulgas nende viljade tootmise suhtes.

20 1991. aasta diplomaatilise konverentsi aktid, analüütilised aruanded, punkt 1534.3.

21 See järeldus ei mõjuta asjaolu, et omanikul on – nagu märgivad CVVP, A. J. Martínez Sanchís ja komisjon – esitada vastuväiteid määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 nimetatud toimingute tegemisele saagist saadud toote suhtes, isegi kui selle artikli lõikes 3 sätestatud tingimused ei ole täidetud, juhul kui saagist saadud toodet saab kasutada paljundamiseks (vt selle kohta UPOV nõukogu 24. oktoobri 2013. aasta „Selgitavad märkused saagist saadud toote suhtes vastavalt UPOV konventsiooni 1991. aasta aktile tehtavate toimingute kohta“ (edaspidi „selgitavad märkused saagist saadud toote suhtes tehtavate toimingute kohta“), lk 4 punkt 3). Niisugusel juhul kujutab saagist saadud toode tegelikult endast ka „sordi koostisosa“, nii nagu see on määratletud nimetatud määruse artikli 5 lõikes 3. Omaniku õigused on siiski piiratud selle määruse artikli 14 lõikega 1, mis näeb ette, et „[o]lenemata artikli 13 lõikest 2 ning põllumajandusliku tootmise kaitsmiseks on põllumajandustootjatel lubatud kasutada paljundamise eesmärgil põllul oma põllumajandusettevõttes koristatud tooteid, mille nad on saanud, kasutades oma põllumajandusettevõttes muude ühenduse kaitse alla võetud sortide kui hübriidsortide või sünteetiliste sortide paljundusmaterjali“. Käesolevas asjas täpsustas CVVP, et sordi „Nadorcott“ vilju ei saa kasutada uute seda sorti puude tootmiseks, kuna neid saab ainult niisuguse sugutu paljundamise tehnika nagu pookimise teel.

39. Need korrad puudutavad abinõusid, mis on aretaja käsutuses juhul, kui kolmas isik sooritab mõne määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 nimetatud toimingu. Vastavalt selle määruse artikli 94 lõike 1 punktile a võib aretaja esitada nõude rikkumise lõpetamise ja/või õiglase tasu maksmise kohta igaühe suhtes, kes on sooritanud niisuguse toimingu ilma tema loata pärast asjaomase sordi kaitse alla võtmist. Kõnealuse määruse artikkel 95 näeb ette, et kui isik, kes sordikaitse taotluse avaldamise ja sordikaitse alla võtmise vahelisel ajal (edaspidi „ajutise kaitse periood“) sooritab toimingu, „mis [selle] ajavahemiku järel oleks keelatud“, võib temalt nõuda üksnes õiglase tasu maksmist.[22]

40. Mis puudutab määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 3 tõlgendamist, siis ükski Euroopa Kohtule seisukohad esitanud huvitatud isik ei vaidle *esiteks* vastu sellele, et selles sisalduv sõna „kasutatud“ viitab selle artikli lõikes 2 nimetatud toimingu tegemisele.[23] Sellele järeldusele saab kergesti jõuda nende sätetega kehtestatud astmelise kaitse korra eesmärki ja üldist ülesehitust arvestades. Selle korra eesmärk on nimelt võimaldada aretajal panna maksma oma õigused viljade suhtes, mis on saadud kaitstud sordi koostisosadelt, kui see aretaja ei saanud esitada nõuet isiku vastu, kes on teinud selle artikli lõikes 2 loetletud toimingu sordi koostisosade endi suhtes.[24]

41. Käesolevas asjas on määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 viidatud toimingud, mis puudutavad sordi koostisosi ja mille kuupäev on asjakohane, et kontrollida selle artikli lõikes 3 ette nähtud esimese tingimuse täitmist, nende istikute paljundamine ja turustamine puukooli poolt (millele vastab kolmandas eelotsuse küsimuses kasutatud sõnastus „istikud on ostetud“). Seevastu tuleneb vastusest, mille ma pakun välja esimesele ja teisele eelotsuse küsimusele, et puude kasvama panemist ja nende viljade koristamist ei saa samastada toimingutega, mis puudutavad sordi koostisosi määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 2 tähenduses.

42. Siinkohal ilmneb seos nende kahe küsimuse ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu kolmanda küsimuse vahel. Argumentidega, mis CVVP esitas vastuseks esimesele ja teisele eelotsuse küsimusele, soovib CVVP nimelt tõendada, et määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 3 sätestatud esimene tingimus on käesolevas asjas täidetud osas, mis puudutab viljade turustamist pärast kaitse saamist, *olenemata sellest, millise vastuse annab Euroopa Kohus kolmandale eelotsuse küsimusele*.

43. CVVP seisukoht on seletatav asjaoluga, et kui puukool paljundas ja müüs mandariinipuid ajutise kaitse perioodil, siis põllumajandusettevõtja pani jätkuvalt neid puid kasvama ja koristas nende vilju pärast sordi kaitse alla võtmist. Samastades viimati nimetatud toimingud sordi koostisosade „tootmisega“, mis on hõlmatud määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 2 punktis a ette nähtud esmase kaitsega, väidab CVVP, et mandariinipuude kasvama panemine ja nende viljade koristamine kujutavad endast seda, et kaitstud sordi koostisosi on „kasutatud ilma loata“ selle artikli lõike 3 tähenduses, kuigi see mõiste hõlmab üksnes toiminguid, mis on nende koostisosadega tehtud pärast sordi kaitse alla võtmist.

44. Need argumendid tuleb ümber lükata põhjendustel, mille ma esitasin esimese ja teise eelotsuse küsimuse analüüsi raames.

45. *Teiseks* on Euroopa Kohtule seisukohad esitanud huvitatud isikud aga vastupidistel seisukohtadel määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 3 kasutatud sõnade „ilma loata“ tähenduse osas.

22 See säte rakendab UPOV konventsiooni osalistel selle konventsiooni artikli 13 alusel lasuvat kohustust võtta „meetmed aretaja huvide kaitseks aretajaõiguste saamise taotluse esitamise või avaldamise ja nende õiguste andmise vahelisel ajal“.

23 Vt selle kohta seoses vastava sättega, mis sisaldub UPOV konventsiooni artikli 14 lõikes 2, UPOV nõukogu „Suunised UPOV konventsiooni 1991. aasta aktil rajanevate seaduste koostamiseks“, 6. aprill 2017 (edaspidi „UPOV nõukogu suunised“), lk 57.

24 Vt selle kohta ka 1991. aasta diplomaatilise konverentsi aktid, analüütilised aruanded, punktid 915–934.

46. Ühelt poolt leiab CVVP, et sordi koostisosade ilma loata kasutamine leiab aset iga kord, kui pannakse toime määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 nimetatud toiming, ilma et aretaja oleks sellele andnud oma nõusoleku. CVVP märgib, et ajutise kaitse perioodil ei ole aretajal õigust sellise toimingu tegemist keelata – ta saab üksnes nõuda õiglast tasu selle määruse artikli 95 alusel. Seega kujutab iga sellel perioodil tehtud sedalaadi toiming endast ilma loata kasutamist, isegi kui aretajale on makstud õiglast tasu, sest ta ei saanud anda selle toimingu sooritamisele oma nõusolekut.[25]

47. Teiselt poolt väidavad A. J. Martínez Sanchís ja komisjon sisuliselt, et kuna määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 loetletud toimingud ei nõua ajutise kaitse perioodil aretaja luba, ei saa neid toiminguid kvalifitseerida sordi koostisosade „ilma loata kasutamiseks“, kui neid toiminguid sooritatakse sellel perioodil. Teise võimalusena väidab komisjon ning sisuliselt ka Kreeka valitsus, et juhul, kui neid toiminguid sooritatakse ajutise kaitse perioodil, tuleb asuda seisukohale, et need ei ole lubatud, kui nende eest ei ole makstud õiglast tasu.[26]

48. A. J. Martínez Sanchísi ja komisjoni esimese võimalusena esitatud seisukoha põhjendatus ilmneb minu arvates üheselt ajutise kaitse ja teisese kaitse kordade üldisest ülesehitusest.

49. Sellega seoses tuletan meelde, et õigused, mis määruse nr 2100/94 artikli 13 lõige 3 annab omanikule koristatud materjali suhtes, on oma olemuselt teisesed, see tähendab, et nendele saab tugineda üksnes olukordades, kus aretaja ei saanud kasutada õigusi, mis tal on nimetatud artikli lõike 2 alusel, isiku (käesoleval juhul puukooli) vastu, kes on kaitstud sordi koostisosade suhtes sooritanud ühe või mitu selles sättes nimetatud toimingut (käesoleval juhul paljundamine ja turustamine).[27]

50. Sellest vaatepunktist paistab sõnadel „kasutatud ilma loata“ olevat minu arvates mõte üksnes siis, kui sordi koostisosade suhtes on ilma aretaja loata tehtud üks määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 loetletud toimingutest, *samas kui see luba oli nõutav*. Niisiis võib aretaja tugineda oma õigustele saagist saadud toote suhtes üksnes juhul, kui rikutud on kohustust saada aretaja nõusolek.

51. Määruse nr 2100/94 artikkel 95 kehtestab aga mitte eelneva loa andmise korra, vaid üksnes aretajale tasu maksmise korra.[28] Ajutise kaitse perioodil ei ole aretajal õigust keelata selle määruse artikli 13 lõikes 2 loetletud toiminguid. Seega ei saa nende sooritamist, isegi kui sellega ei kaasne õiglase tasu maksmine, samastada kaitstud sordi koostisosa ilma loata kasutamisega, sest eiratud ei ole ühtegi eelneva loa saamise kohustust.

52. Selle kohta näeb määruse nr 2100/94 artikkel 95 ette, et aretaja „võib nõuda“ õiglast tasu igalt isikult, kes sooritas „toimingu, mis [ajutise kaitse perioodi] järel oleks keelatud“. See sõnastus näitab, et ükski toiming, olenemata sellest, kas see on seotud sordi koostisosade või koristatud materjaliga, ei nõua aretaja luba enne lõpliku kaitse alla võtmist. Sellest ilmneb ka, et ajutise kaitse perioodi jooksul

25 Teisisõnu leiab CVVP, et õiglase tasu maksmine selle eest, et sooritada kaitsetaotluses nimetatud sordi koostisosade suhtes mõni määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 loetletud toiming, ei lõpeta omaniku õigusi nende koostisosade suhtes ega nendest saadud koristatud materjali suhtes (vt selle kohta käesoleva ettepaneku 8. joonealune märkus).

26 Ehkki komisjon toetas oma kirjalikes seisukohtades ainult seda lähenemisviisi, täpsustas ta kohtuistungil, et ta esitab selle üksnes teise võimalusena.

27 Vt käesoleva ettepaneku punktid 35 ja 40.

28 Selle korra aluseks on UPOV konventsiooni artiklis 13 ette nähtud kord. Selle sätte tekkeloo kohta märgin, et ajutine kaitse, mis oli jäetud kõigepealt UPOV konventsiooniosaliste riikide otsustada, on neile kohustuslik alles alates selle konventsiooni muutmisest 1991. aastal. Selle muutmise ettevalmistavad tööd ei too selgust esiteks ajutise kaitse ja teiseks samal puhul kehtestatud teisese kaitse vahelise suhte kohta.

ei muuda asjaolu, et aretajale ei maksta õiglast tasu, asjaomast toimingut kui sellist õigusvastaseks.[29] Ajutise kaitse mõju on seega erinev selle määruse artikli 94 lõike 1 punktis a ette nähtud lõpliku kaitse mõjust, millele saab tugineda igaühe vastu, kes sooritab ühe kõnealuse määruse artikli 13 lõikes 2 sätestatud toimingu, „omamata selleks õigust".

53. Pealegi näeb määruse nr 2100/94 artikli 19 lõige 1[30] ette, et sordikaitse kestus algab *sordi kaitse alla võtmisest*. Sellest küljest erineb see kaitse Euroopa pantendist tulenevast kaitsest, mille kestust arvutatakse *alates taotluse esitamisest*.[31] Olen arvamusel, et asjaolu, et ajutist sordikaitse perioodi ei arvata maha lõpliku sordikaitse ajast, vaid lisatakse sellele kui eraldi kaitse, mis on aretaja huvides, aitab põhjendada seda, et ajutise kaitse kohaldamisala on erinev lõpliku kaitse omast, kusjuures üksnes viimatinimetatu puudutab koristatud materjali suhtes sooritatud toiminguid, arvestades määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 3 nimetatud esimest tingimust.

54. Lisaks kinnitavad minu soovitatud tõlgendust teatud selgitavad dokumendid, mille on võtnud vastu UPOV nõukogu.[32] Nende dokumentide kohaselt puudutab mõiste „loata kasutamine" UPOV konventsiooni artikli 14 lõike 2 tähenduses „paljundusmaterjali suhtes tehtavaid toiminguid, mille jaoks on nõutav aretaja õiguse omaniku luba, […] kuid mis sooritati seda luba saamata".[33] UPOV nõukogu täpsustab nendes dokumentides, et loata toimingute tegemine eeldab, et see õigus „on antud ja on jõustunud".

55. Neid kaalutlusi arvestades leian, et omanik on määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 3 ette nähtud kaitsega hõlmatud üksnes juhul, kui selle artikli lõikes 2 loetletud toimingud tehti sordi koostisosade suhtes, ilma et ta oleks andnud oma luba *pärast kaitse alla võtmist*.

56. Seda tõlgendust ei lükka ümber asjaolu, mille tõi esile CVVP ja mille kohaselt niisuguste viljapuusortide majanduslik väärtus, nagu on käsitlusel põhikohtuasjas, seisneb peamiselt selles, kui suurt saaki need toodavad. Nimelt ei saa see asjaolu seada kahtluse alla sordikaitsesüsteemi ülesehitust, mis koosneb ennekõike esmasest sordi koostisosade kaitsekorrast ning teise võimalusena, kui aretaja ei saanud kasutada oma õigust esmasele kaitsele, teisesest kaitse korrast, mis puudutab koristatud materjali. Selle astmelise kaitse süsteemi raames võib majanduslik väärtus, mis on seotud võimalusega koristada aastate jooksul sordi koostisosade vilju, peegelduda tasu („litsentsitasu") summas, mille aretaja määrab määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 2 nimetatud toimingute eest, mis on sooritatud nende koostisosade endi suhtes.

29 Teatavat seost võib näha Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) artikli 5 lõike 2 punktis b kehtestatud korraga. Nimetatud sätte kohaselt võivad liikmesriigid autoriõiguse omaja reprodutseerimisõiguse puhul näha ette erandi, et lubada teha reproduktsioone isiklikuks tarbeks, tingimusel, et õiguse omaja saab õiglase hüvitise. 21. aprilli 2016. aasta kohtuotsuses Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, punkt 48) leidis Euroopa Kohus, et kui liikmesriik kasutab seda võimalust, on isiklikuks tarbeks reprodutseerimine, kuigi see nõuab autoriõiguse omajale õiglase hüvitise maksmist, liikmesriigi õiguse kohaselt lubatud.

30 Selles sättes on üle võetud UPOV konventsiooni artikli 19 lõike 2 sisu.

31 Vt 5. oktoobril 1973 Münchenis alla kirjutatud Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni 2000. aastal muudetud redaktsiooni artikli 63 lõige 1.

32 Selgitavad märkused saagist saadud toodete suhtes sooritatavate toimingute kohta, lk 4, punkt 4, ning UPOV nõukogu suunised, lk 57. Ehkki need dokumendid ei ole siduvad, pakuvad need kasulikke juhtnööre UPOV konventsiooni ja määruse nr 2100/94 vastavate sätete tõlgendamiseks.

33 Niisuguseid toiminguid peetakse loata sooritatud toiminguteks ka juhul, kui neid ei tehta vastavalt tingimustele ja piirangutele, mis omanik võib olla oma loas kindlaks määranud vastavalt UPOV konventsiooni artikli 14 lõike 1 punktile b. Vt UPOV nõukogu suunised, lk 57. Siiski paistab tulenevat 20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsuses Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, punktid 41–43) kasutatud arutluskäigu analoogia alusel kasutamisest, et ainult otseselt sordi kaitse olulisi sätteid puudutavate lepinguliste tingimuste ja piirangute rikkumised võivad mõjutada kaitstud sordi omaniku nõusolekut ning võimaldada kohaldada määruse nr 2100/94 artikli 13 lõiget 3.

57. Samamoodi ei saa käesolevas ettepanekus välja pakutud tõlgendust kahtluse alla seada ka CVVP esitatud argumendid, mille kohaselt see tõlgendus võimaldab igal huvitatud isikul paljundada sordi koostisosi ajutise kaitse perioodil ning seejärel jätkata nende kasutamist, ilma et aretaja selle eest tasu saaks. Asjaolu, et aretaja ei saa kasutada oma õigusi saagist saadud toote suhtes määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 3 alusel, ei takista tal nimelt nõuda õiglast tasu puukoolilt, kes sordi koostisosi paljundas ja müüs.

58. Tõsi küll, see kaitse võib olla tulemusetu juhul, kui aretaja ei saa kasutada oma õigusi viimase suhtes. Niisugune tagajärg on minu arvates aga omane tasakaalule, mille ajutise kaitse kord loob ühelt poolt aretaja huvide ja teiselt poolt ajutise kaitse perioodil paljundatud ja müüdud sordi koostisosade omandaja huvide vahel. Nagu komisjon sisuliselt märkis, ei võimalda miski asuda seisukohale, et see kord, mille eesmärk on ajendada aretajat muutma sordi koostisosad kolmandatele isikutele kättesaadavaks kohe alates kaitsetaotluse avaldamisest ja võimalusel saada sellest kaubanduslikku kasu,[34] on kehtestatud kavatsusega tagada, et aretajal ei oleks mingit riski, kui ta otsustab niiviisi toimida.

59. Neid kaalutlusi arvesse võttes ei saa niisuguses olukorras, nagu on käsitlusel põhikohtuasjas, määruse nr 2100/94 artikli 13 lõikes 3 ette nähtud esimene tingimus täidetud olla.

60. Nimelt esiteks, kuivõrd puukool sooritas sordi koostisosade paljundamise ja turustamise toimingud enne sordi kaitse alla võtmist, ei ole neid koostisosi selle sätte tähenduses kasutatud ilma loata.

61. Teiseks, kuna arvestades seda, kuidas minu ettepaneku kohaselt tuleks vastata esimesele ja teisele eelotsuse küsimusele, ei kuulu kasvama panemise ja viljade koristamise toimingud, mida teeb põllumajandusettevõtja, määruse nr 2100/94 artikli 13 lõike 2 kohaldamisalasse, siis ei saa need toimingud – isegi kui need on tehtud pärast sordi kaitse alla võtmist – tähendada ka sordi koostisosade ilma loata kasutamist.

62. Järeldan sellest, et kui taimesordi istikud on omandatud puukoolist ühenduse kaitse taotluse avaldamise ja selle sordi kaitse alla võtmise vahelisel perioodil, võib omandaja selle ajavahemiku jooksul ja pärast seda neid istikuid vabalt kasvatada ning koristada ja müüa nende vilju.

V. Ettepanek

63. Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt.

1. Nõukogu 27. juuli 1994. aasta määruse (EÜ) nr 2100/94 ühenduse sordikaitse kohta artikli 13 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kaitsealuste sordi koostisosade kasvama panemine ja nende viljade koristamine ei kuulu nendesse selles sättes nimetatud toimingute kategooriatesse, mille sooritamiseks on vaja kaitsealuse sordi omaniku luba.

2. Määruse (EÜ) nr 2100/94 artikli 13 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et sõnastus, mis käsitleb asjaolu, et kaitstud sordi koostisosi on „kasutatud ilma loata“, ei hõlma toiminguid, mis on nende koostisosadega tehtud – näiteks nende paljundamist ja turustamist – ühenduse sordikaitse taotluse avaldamise ja selle sordi kaitse alla võtmise vahelisel perioodil.

34 Vt selle kohta Würtenberger, G., van der Kooij, P., Kiewiet, B., ja Ekvad, M., *European Union Plant Variety Protection*, *op. cit.*, lk 198.